Streszczenie

Celem rozprawy doktorskiej było kompleksowe zbadanie stomatologicznej opieki nad dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ASD), obejmującej aspekty higieniczne, adaptacyjne i ortodontyczne. Praca opiera się na czterech publikacjach - dwóch badaniach oryginalnych oraz dwóch przeglądowych - analizujących zarówno stan zdrowia jamy ustnej, jak i czynniki utrudniające leczenie stomatologiczne w tej grupie pacjentów.

Badania kliniczne przeprowadzono w Centrum Wsparcia Rozwoju „CWR Persevere" w Katowicach wśród 148 dzieci w wieku 3-12 lat. Uzyskane wyniki wykazały, że dzieci z ASD charakteryzują się istotnie gorszym stanem higieny jamy ustnej, wyższymi wartościami wskaźników próchnicy (PUW/puw), OHI i SBI oraz rzadszymi wizytami kontrolnymi u stomatologa w porównaniu z dziećmi neurotypowymi. Dodatkowo, badanie ortodontyczne wykazało, że dzieci z ASD częściej wymagały leczenia ortodontycznego w porównaniu z grupą kontrolną, a najczęściej obserwowanymi wadami były tyłozgryz i zgryz otwarty.

Analizy przeglądowe potwierdziły skuteczność indywidualnych strategii adaptacyjnych, takich jak modelowanie wideo, dostosowanie sensoryczne gabinetu czy materiały wizualne wspomagające komunikację. Wskazano również na liczne bariery utrudniające dostęp do opieki dentystycznej - zarówno po stronie pacjentów (nadwrażliwość sensoryczna, deficyty komunikacyjne), jak i po stronie systemu (brak przygotowania personelu, niewystarczająca liczba wyspecjalizowanych placówek).

Wyniki badań stanowią istotny wkład w rozwój interdyscyplinarnego modelu opieki nad dziećmi z ASD, podkreślając konieczność integracji stomatologii, psychologii i terapii behawioralnej. Opracowanie spójnych wytycznych klinicznych, uwzględniających specyficzne potrzeby pacjentów z ASD, może znacząco poprawić jakość i skuteczność leczenia stomatologicznego oraz komfort samych pacjentów i ich rodzin.

Słowa kluczowe: Spektrum autyzmu, opieka stomatologiczna u dzieci, adaptacje behawioralne, hiegiena jamy ustnej, ortodoncja